

Kreppan úttanfyri var ikki til, teir triggjar útmarnar á Landsbókasavninum hósdagin seinnapartin. Orðaskiftið snúði seg burturav um at geva út bókur í Føroyum, og hvussu minkast kann um trupulleikarnar við útgávu.

Væl av fólki var til fundin, ið byrjaði við, at Marita Petersen, landsstýrskvinna í mentanarmálum, setti bókasýningina, sum fram til sunnudagin er á Landsbókasavninum.

Hon tosaði um týðningin av úttanlands at gera vart við føroyskar bókur, tí áhugin er stórur. Men sjálvandi er fyri okkum meira áhugavert alt, sum hendir í Føroyum. Tað kemur til sjóndar nú ein sannur mentanarhungur.

Marita Petersen segði seg ikki vita, um einasta orsökkin er, at nýggja ættarliðið gongur longur í skúla og í betri skúla, men hon ássannaði bara, at áhugin er stórur.

Hon fegnaðist eisini um, at stuðulin til mentan ikki var raktur stórvægis á fjggjarlógini, og somuleiðis, at føroyskar bókur sleppa undan meirvirðisgjaldinum.

Hvør umboðar sitt

Eftir setanina var pallborðsfundur.

Við pallborðið sótu Helena Dam á Neystabø, dagligur leiðari á Føroya Skúlabókaagrunni, Zacharias Wang fyrri Føroysk Bókaförög, Lars Jespersen fyrri bókhandlarnar, Súsanna í Jákupsstovu fyrri Føroysk Myndlistafólk og Martin Næs fyrri Landsbókasavnið. Hannus Andreassen skuldi verið við og umboðað rithøvundarnar, men hevði fingið forfall av krími, sum so mong hava beint nú. Hannus hevði to skrivað nýkur orð til fundin.

Helena Dam á Neystabø greiddi frá útgávuáttakunum hjá Skúlabókaagruninum, sum hevur til uppgávu at geva út frálærlitlar á føroyskum. Dentur verður lagdur á at fáa tilfar, ið lítið og einki frammundan finst av á føroyskum. Tað kemur to ymist annað út, og kravið er eisini, at útgávan skal vera fjølbroytt.

Zacharias Wang umboðaði teir privata útgevaramnar.

Krevur áráði at selja

Hann tosaði um alt stríðið við at geva út. Nógvir rithøvundarnar geva út sjálvir, teir skulu selja og fara sjálvir til fjølmíðlarnar við útdindum um ta framúrskarandi bókin, ið er komin út. Fólkini hava eina brennandi trond til at avrika nakað, men viðhvørt gongur illa, og so er pengakassin tómur.

Zacharias Wang helt, at vit skulu nýta hesar ringu tíðirnar til at fjálga um skaparevni. Ein máti kundi

Heilt fitt av fólki var og lýddi á orðaskiftið við pallborðið um føroyska bókaútgávu

Myndir. Kalmar

Tóku í egnan barm

Upplagið er so lítið, at føroysk bókaútgáva hevur almennan stuðul fyrri neyðini, var semja um á pallborðsfundinum á Landsbókasavninum hósdagin, tá bókafólk skiftu orð um føroyskan útgávu-politikk

verði at egni við fyrirumum.

At nakað kemur út, er tí bókurnar verða stuðlaðar alment.

Almenni stuðulin til bókur svarar til 511 krónur til hvørja blaðsíðu.

Um pengar ikki eru, kann tað hava við sær, at høvundar ikki geva meira út. Tað mundi hent á sinni hjá Ipsen, men hann kundi fara til forlag. Hevði hann búið í Føroyum, hevði hann ikki fingið nakra nobelvirðislon, segði Zacharias Wang.

Hann hevði uppskot um, at bókasøvnini keyptu fleiri eintøk av hvørjari bók, og at forløgini fingi stórri samýning. Harvið slapst undan kapping millum forløgini. Forløgini kundu í staðin kappast um at fáa tey bestu handritini at geva út.

Lars Jespersen greiddi frá leiklutinum hjá bókhandlarnum.

Handilsfólk hava sjáldan gott orð á sær. Tað verður sagt, at vit eru væl bjarga og leggja stóran vinning á. Hetta hoyra vit javnan yvir skivuna, sjálvt um tað ikki er so, segði Lars Jespersen. Hann minti á, at bókhandlarnir ikki áseta prísir á bókunum, og gott tað sama, tí so hevði bara verið ein stórur bókhandil.

Alt í senn

Lars Jespersen nevndi nakrar av vansunum við at selja

føroyskar bókur.

Tað hevði verið nóg lættari at selt bókurnar, um tær komu út javnt alt árið, í staðin fyrri sum nú, at alt kemur út um heystið. Og ongantíð so torført sum í ár, tá bókurnar ikki byrjaðu at koma út fyrr enn seinasta mánaðarskifti.

Hetta hevði havt við sær, at hann var tikin av bóli, tí hann við vilja ikki hevði bilagt so nógvar danskar bókur heim at selja, at tí hann hevði væntað stóra sølu av føroyskum bókum.

Hann ilksaðist um alfrøðina, ið kom nógv seinni enn ætlað. Tað hevði eisini verið ein smeytur fyri bókhandlarnar, at útgevaramir sjálvir seldu ein triðing av upplagnum. Harvið minkaði umsetningurin hjá bókhandlunum við 1,2 millión, og vinningurin við 300.000 krónum.

Lars Jespersen kom eisini inn á marknaðarføringina av føroyskum bókum. Bókhandlarnir verða lastaðir fyrri ikki at lýsa við bókunum, men aðrastaðni er marknaðarføringin íroknað söluprísir. Soleiðis er ikki he. Eingin bókhandil kann lýsa fyrri tey 25%-ini, bókhandlarnir fáa í vinningi. Bókasølan gevur so lítið, at allir bókhandlar noyðast at selja aðrar vørur eisini.

Súsanna í Jákupsstovu talaði fyrri at fáa føroyskar myndir í bókurnar, sum verða givn-

ar út, fyrri at lesarin skal kenna seg betur aftur. Hon helt tað ikki vera heimfótt heldur at velja at fáa eina føroyska bók enn fleiri týddar.

Umsita skrivfrælsið

Martin Næs nevndi, hvussu týðningarmikið tað er at hava bókasøvn. Tað var neyvnan av tilvild, at bókasøvnini komu so tíðliga. Tað vóru teir gomlu grikkarnir, sum uppfundu tey fyrri okkum.

Hann nevndi, hvussu nógv kemur út allastaðni.

T.d. koma 20 milliónir tons av avísam út dagliga í øllum heiminum.

Uttan mun til, hvat vit lesa, koma vit bara íggjøgnum ein part av øllum, ið kemur út, segði Martin Næs. Hann nevndi, at t.d. í Týsklandi koma út 70.000 bókur um árið.

Vitanin er nógv, sum bókasøvnini umsita, og bókhandlarnir selja.

Martin Næs nam eisini við, hvussu bókasøvnini vera umrødd. Summi siga, at tey eru óproduktiv, og onnur halda tey vera ov

vánalig. Ikki er lætt at gera tey betri, tá tey bara hava "ivasama" landskassan at dúva uppá.

Nú ræður bara um at halda høvðið kalt og tunguna mitt í muninum, samstundis sum føroyingar skriva og geva út sum aldrin áður, eins og kendu teir ikki til nakra kreppu.

Bókasøvnini eru helvtin av skrivi- og talfrælsinum, og tað frælsið var einki veri, um fólk ikki høvdu atgongd til tað skrivaða orðið. Tað kostar, men skal kortini roknað sum einn inntøka, helt Martin Næs.

Hví ummælið eingin

Heðin Klein læs hugleiðingarnar hjá Hannusi Andreassen til fundin.

Okkurt er galið, tí tað er sum um, væntað verður av bókmentafólkunum, at tey umframt at skriva og geva út eisini skulu ummæla og keypa bókurnar, helt Hannus Andreassen. Hann visti ikki um orsökkin var vantandi fátan ella líkasæla.

Hann efurlýsti verulig ummæli í fjølmíðlunum. At finnst at er ikki at vannvirða, høvundarnir eiga at taka kritikkin til sín. Vantandi kritikkinurin helt hann kanska kundu hava samband við rákið í USA, tað ókræsa tekstfjeppið, sum hann nevndi tað at seta alt lið um lið.

Bókhandlarnir Kári Ártung fanst at almennu forløgnum, sum ikki eru líka eldhugað at selja sum privata útgevaramir. Tað er sum um almennu forløgini vænta, at bókhandlarnir gera arbeiða fyrri teir.

Helena Dam á Neystabø gav honum partviss rætt. Skúlabókaagrunnurin átti at havt meira orku til sölurbeiði, men hinvegin sendir grunnurin øllum skúlum bókaskrá, tíðindaskriv eru send út, og lýst verður eisini.

Við pallborðið sótu Heðin Klein, sum fundarstjóri, Helena Dam á Neystabø, Súsanna í Jákupsstovu, Lars Jespersen, Zacharias Wang og Martin Næs